

© GEERTY VERHIEST

GEWASBESCHERMING IN DE UIENTEELT

Uien zijn de sterkst groeiende groenteteelt in België. Maar het is geen gemakkelijke teelt, en de gewasbescherming in uien blijft een delicaat gegeven. Expert Geert Verhiest van Sanac Fyto gaf dit voorjaar een boeiende voordracht op het PCG over het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen in deze teelt. – *Jan Van Bavel*

“Het assortiment toegelaten middelen tegen onkruid, ziekten en insecten in uien is bij ons zo goed als compleet, dankzij de inspanningen van de overheid en de proefcentra”, opende Geert Verhiest zijn overzicht.

Onkruiden aanpakken

Onkruiden zoals bingelkruid, hondspeterselie, klein kruiskruid, varkenskers en vooral melganzenvoet zijn het moeilijkst te bestrijden. “Eigenlijk zou je per onkruid een aparte strategie kunnen toepassen; de herkenning van onkruiden is dan ook essentieel voor een strategie op maat”, vertelt Geert. Het arsenaal mid-

delen tegen onkruiden is intussen vrij compleet. “Frontier Elite is een dankbare nieuwkomer, vooral om nakiemers van kruiskruid vroegtijdig aan te pakken. Naast dit bodemherbicide kun je ook Stomp Aqua, Pyramin SC en AZ inzetten om kieming van onkruiden te voorkomen. Stomp Aqua kun je toepassen van het kram- tot het tweedebbladstadium, Frontier Elite tot het negendebbladstadium, Pyramin in het tweede- tot vierdebladstadium en AZ vanaf het eerste blad.” Chloorprofam (CIPC) heeft naast een bodemwerking ook een contactwerking en een dampwerking vanaf de bodem. Enkele onkruiden zijn in een jong stadium

heel gevoelig: varkensgras, perzikkruid, zwaluwtong, muur en kleine brandnetel. “Ook kiemende melganzenvoet is gevoelig bij vochtige weersomstandigheden. Je kunt CIPC toepassen na het zaaien of al vroeg na de opkomst, en best 's morgens vroeg op een bedauwd gewas of 's avonds. Stomp Aqua en CIPC hebben geen werking tegen kamille en kruiskruid. Hiervoor kun je beter Pyramin SC, Frontier Elite of AZ inzetten. Maar Stomp Aqua heeft wel een zeer goede werking tegen melganzenvoet, perzikkruid en zwaluwtong. Ook Pyramin SC en CIPC zijn heel effectief tegen deze laatste 2 onkruiden. Contactherbiciden kun je wat later

toepassen, op een meer afgehard gewas. Bromotril SC kun je vanaf het eerstestadium toepassen, Xınca en Basagran SC vanaf het eerste- tot vierdebladstadium en Lentagran WP best meteen na opkomst. Totril mag je sinds eind februari niet meer gebruiken. In uitzonderlijke omstandigheden kun je 3 middelen combineren. Xınca is het sterkste contactherbicide tegen kamille en kruiskruid. Basagran SG is eveneens heel effectief tegen deze 2 onkruiden en heeft ook een sterke werking tegen perzikkruid, zwaluwtong en muur. Lentagran WP biedt de beste bescherming tegen melganzenvoet, maar is weinig effectief tegen perzikkruid en varkensgras. Let wel op voor bodemherbiciden in een vroeg stadium.”

Goede spuittechniek

Volgens Geert zijn middelen zoals Basagran SC onmisbaar in de uienteelt. Hij benadrukte wel om er voorzichtig mee om te gaan, want als ze in een te hoge concentratie worden teruggevonden in het oppervlaktewater zal hun gebruik worden gelimiteerd of verboden. Voor herbicidenbespuitingen adviseerde hij om niet te behandelen met een te fijne druppel. “Een kamerspleetdop of een blauwe of rode venturiedop zijn het meest

geschikt, ook al kun je een rode of bruine spleetdop met een lage werkdruk eveneens veilig gebruiken. Venturiedoppen of luchtmengdoppen hebben het effect van een venturieventiel, waarbij onderdruk lucht aanzuigt. Daardoor ontstaan de karakteristieke holle druppels, die groter zijn dan de druppeltjes uit klassieke spleetdoppen. Bij contact met het gewas spatten ze open in fijne druppeltjes, die een goed contact maken met het gewas. Omdat de gevormde druppels grover zijn dan die van klassieke spleetdoppen, treedt minder drift op.” Plantuien groeien zeer snel en vormen op korte tijd een groot bladoppervlak. Hierdoor neemt de kans op verbranding toe als het gewas te groot wordt. “Gebruik dus een voldoende dosis bodemherbiciden in het begin van de teelt, om later zware correcties met contactherbiciden te vermijden”, aldus Geert. Om aardappelopslag in de uienteelt te controleren raadde hij Starane

.....
Om valse meeldauw te bestrijden voeg je best een uitvloeier toe om de werkingsgraad te verbeteren.

Klein kruiskruid kun je ook laat in de teelt nog heel goed bestrijden. Let dan wel op voor nakiemers.

Forte aan, eventueel met CIPC, in combinatie met een Selector-armspuit met Roundup.

Insectenbestrijding

Trips vormen vooral een probleem in warme, droge jaren. “In uien zijn de gebruikte middelen (Perfekthion 400 EC en Patriot) eerder zwak. Je gebruikt ze dan ook best als er nog niet veel trips zijn; anders moet je later behandelen met Mesurool SC of Tracer. Vanaf de eerste ‘tropische’ dagen (eind juni, begin juli) behandel je best met een combinatie van Perfekthion 400 EC, Patriot en Trend of Biosweet. Movento is nu ook erkend als middel tegen trips. Je zet het best preventief in, want het werkt in op de vetzuursynthese van het insect die nodig is voor zijn skeletopbouw. Dit middel is dus effectief tegen larven, maar niet tegen volwassen insecten.”

Ziektenbestrijding

Ook de ziekten valse meeldauw, fusarium, stemphylium, bladplekken en koprot kunnen problemen veroorzaken in de uienteelt. “Bladplekken worden veroorzaakt door *Botrytis squamosa*. De ziekte kenmerkt zich door kleine, geelwitte ingezonken vlekjes, die makkelijk op oudere bladeren ontstaan. Maar bij grote ziektedruk worden ze ook op jonge bladeren aangetroffen. Bij voldoende neerslag kunnen de vlekjes uitgroeien en leiden tot het versneld afsterven van het loof. Start met de bestrijding zodra de uienbladeren een voldoende gewasvolume hebben. Zet de behandelingen voort tot op het moment dat het gewas begint te strijken. Dit tijdstip komt overeen met dat van de toediening van een antispruitmiddel (circa 3 weken voor de oogst). Cabrio Duo, Fandango, Signum, Shirlan en eventueel Ortiva blijken het meest effectief tegen bladplekken.” Typische symptomen van valse meeldauw zijn een bleek gewas met langwerpige vlekken op de bladeren met een grijs tot paars laagje. Aangetaste bladeren zullen vergelen en omplooiën, waardoor de fotosynthese verstoord wordt. “Fubol Gold en Folio Gold geven de beste bescherming tegen deze ziekte. Gebruik ze in de periode met de zwaarste ziektedruk. Ook Acrobat, Valbon, Cabrio Duo en Fandango hebben een goede werking, Mancozeb en Signum zijn iets minder effectief tegen valse meeldauw. “Start in juni tijdig met de bestrijding met Mancozeb. In juli is een intensief spuitschema, afhankelijk van de ziektedruk, aangewezen en in augustus volstaan meestal 2 behandelingen en één tijdens het strijken. Voeg altijd

1 Melganzenvoet, het meest gevreesde onkruid, vooral bij warm en droog weer. 2 Een gewas dat zwaar is aangetast door valse meeldauw. 3 Een vroege toepassing met CIPC remt de groei van vele onkruiden, behalve kamille en klein kruiskruid.

een uitvloeier toe, want hierdoor verbetert de werkingsgraad enorm.” Stemphylium is een secundaire ziekte, die vooral op verzwakte planten voorkomt. De laatste jaren wordt ze steeds vroeger waargenomen. “De schimmel is een toenemend probleem in de uienteelt en richt steeds meer schade aan. De vroegste symptomen zijn kleine, lichtgele tot bruine, waterige vlekjes. Na een tijdje kunnen die samenvloeien, tot het hele blad is aangetast. Vooral de strobilurines (Cabrio Duo, Ortiva, Fandango en Signum) zijn effectief tegen stemphylium.” Koprot is een groot probleem, vooral bij export van de uien. “Typische symptomen zijn de zachte nekken van de bollen. Bij het doorsnijden blijken de rokken bruin tot zwart verkleurd te zijn. Later verschrompelt de hele bol en is er overal een wit of grijs schimmelpluis te zien. Om schade door infecties te vermijden, is kunstmatig drogen van de uien bij 25 à 30 °C direct na het rooien aangewezen, tot de hals volledig droog is. De schimmel kan immers niet in droog weefsel groeien. Bij een vroege infectie kan de schimmel al voor de oogst de bol binnendringen. Een lage plantdichtheid kan dan weer aanleiding geven tot dikkere halzen, waardoor het drogen langer duurt en de schimmel meer kans heeft om de bol binnen te dringen. Een vroege bespuiting (eind juni of begin juli) met een goed

werkend middel tegen koprot verlaagt de ziektedruk sterk voor de rest van het groeiseizoen. Signum werkt het best tegen koprot. Verder zijn ook Fandango en Rovral SC effectief tegen deze ziekte.”

Kiemremmers

Tot slot legde Geert de werking van maleïnehydrazide (MH) als kiemremmer

uit. “Middelen met MH worden via het loof naar de bol getransporteerd. Daar blokkeren ze de delingsactiviteit van het meristematische weefsel. Hierdoor wordt er geen blad meer aangelegd en ontstaat er geen spruit. Middelen als Fazor gaan niet dwars door de ui, maar via de vaten. Daarom moet het loof nog groen en actief zijn bij toepassing. MH werkt in op de kiemschijf van de ui. Een ui is opgebouwd uit rokken, waarvan enkel de buitenste een bladschijf hebben. Via deze bladschijven verplaatst MH zich naar de bodem van de bol, en van daaruit naar het groeipunt van de spruit. MH tast dit groeipunt aan, waarna de spruit grijsbruin wordt en afsterft. Pas kiemremmers best toe als de celdeling in het groeipunt van de bol gestopt is, terwijl de celstrekking (verdikking van de bol) wél nog verder doorgaat. Dit is het moment waarop het loof niet meer terugveert als het zijwaarts wordt gedrukt. Na de MH-bespuiting duurt het nog 2 weken voor het middel in de hele bol is opgenomen. Opvallend hierbij is dat de behandeling van uien onder stress minder resultaat geeft. Door factoren zoals veel trips in het gewas, een ziek gewas en droogtestress worden middelen als Fazor niet of slecht opgenomen. Voor een goede behandeling is er minimaal 10 uur droog weer nodig, best zelfs 24 uur. Een te veel gestreken gewas neemt geen MH meer op. Gebruik bij toediening van een kiemremmer voldoende water en voeg zeker ook een uitvloeier toe.” ■

STERKST GROEIENDE GROENTETEELT

De uienteelt is de sterkst groeiende groenteteelt in ons land. “Het totale uienareaal in België wordt dit jaar geraamd op 2850 ha, waarvan 75% zich in Vlaanderen bevindt. In de laatste 12 jaar verdrievoudigde het areaal, met vooral in de voorbije 3 jaar een sterke stijging. Zo noteren we dit jaar alleen al een areaaluitbreiding van 15% ten opzichte van 2015”, schetste Bart Debussche, beleidsadviseur Openluchtgroenten & bemesting bij het departement Landbouw & Visserij van de Vlaamse overheid, het belang van de uienteelt in België. In vergelijking met Nederland, waar zo’n 24.000 ha zaaiuien en 7900 ha plantuien worden geteeld, blijft het areaal in België nog wel beperkt. In 2014 werd de kaap van 100.000 ton productie in België overschreden. “Vlaanderen telt ongeveer 290 telers die uien als hoofdteelt invulden in hun verzamelaanvraag. Gemiddeld beschikken ze over een areaal van 7 ha voor deze teelt”, aldus Debussche. De afzet van Vlaamse uien verloopt vooral via de versmarkt (60 à 65%), waarvan drie vierde voor de export is bestemd. Zo’n 20 à 25% gaat naar de verwerkende industrie (diepvries); de overige 5 à 10% is bestemd voor schillerijen voor de versmarkt.